

POSTANOWIENIE

28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

na posiedzeniu niejawnym 28 listopada 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa H.K.
przeciwko Przedsiębiorstwu w W.
o zapłatę, ewentualnie o wykup nieruchomości,
na skutek skargi kasacyjnej H.K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 28 września 2021 r., VII AGa 504/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od H.K. na rzecz Przedsiębiorstwa w W. 4050 złotych zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 września 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację powódki.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniosła powódka, powołując się we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

W odpowiedzi pozwany wniósł m.in. o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powódki kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa.

Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołuje się na nieważność postępowania przed Sądem Apelacyjnym. Owego stanu upatruje ona przy tym w dwóch przyczynach. Po pierwsze, Sąd drugiej instancji rozpoznawał sprawę apelacyjną w składzie jednoosobowym stosownie do art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: „ustawa covidowa”), co miało aktualizować przesłankę nieważności postępowania wskazaną w art. 379 pkt 4 k.p.c. Po drugie, zdaniem powódki skład sądu był niewłaściwie obsadzony ze względu na to, że w składzie zasiadał sędzia powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, co w konsekwencji prowadziło do orzekania przez sąd w składzie sprzecznym z przepisami prawa.

Wbrew twierdzeniom skarżącej nie ma podstaw do uznania, że rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny w składzie jednoosobowym skutkowało nieważnością postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 4 k.p.c. Nie można bowiem uznawać, że stan sprzeczności składu sądu z przepisami prawa występuje, gdy ów skład był wprost wyznaczany przez odpowiedni, obowiązujący przepis, tj. art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej. Przepis ten nie został derogowany w wyniku zakwestionowania przez uprawniony organ jego zgodności z przepisami wyższego rzędu. Sąd orzekający w niniejszej sprawie był więc związany normą procesową

i ustrojową, która – w związku z istnieniem stanu zagrożenia epidemiologicznego w czasie rozpoznawania sprawy – wyznaczała skład jednoosobowy dla sądów drugiej instancji. Podnieść również należy, że skarżąca – poza przywołaniem art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności – nie wyjaśniła, w jaki sposób rozpoznanie sprawy przez Sąd drugiej instancji w składzie jednoosobowym rzutowało na niewłaściwą ochronę jej praw wynikających z przywołanych przepisów. Analiza wywodów zawartych w skardze kasacyjnej wskazuje zaś, że jedyną negatywną implikacją wynikającą z rozpoznania sprawy apelacyjnej w składzie jednoosobowym, którą dostrzega skarżąca, jest to, iż orzeczenie wydane przez Sąd drugiej instancji nie odpowiadało jej oczekiwaniom co do kierunku rozstrzygnięcia.

Na tle art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, że kolegalność składu orzekającego, będąca ugruntowaną zasadą w postępowaniach odwoławczych, zapewnia wyższy standard kontroli odwoławczej, pozwala bowiem na kształtowanie się decyzji w drodze dyskursu i ścierania stanowisk, umacnia bezstronność, niezależność i niezawisłość orzekania oraz zwiększa legitymację rozstrzygnięcia sądu w odbiorze społecznym, a tym samym jest pożądana z punktu widzenia właściwej ochrony praw stron i uczestników postępowania. Nie oznacza to jednak jeszcze, że odstępstwo od zasady kolegalności jest równoznaczne z naruszeniem (zwłaszcza oczywistym) art. 45 ust. 1 Konstytucji (zob. postanowienia SN: z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22; z 15 marca 2023 r., I CSK 4340/22; z 11 lipca 2023 r., I CSK 4959/22, i z 28 lipca 2023 r., I CSK 4249/22).

W tym stanie rzeczy w ocenie Sądu Najwyższego nie było podstaw do uznania, że skarga kasacyjna zasługiwała na przyjęcie do rozpoznania z powołaniem się na art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. ze względu na występowanie nieważności postępowania. Należy przy tym zastrzec, że Sądowi Najwyższemu znane jest stanowisko wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r. (zasada prawna), III PZP 6/22 (OSNP 2023, nr 10, poz. 104), w której uznano, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej

ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Niezależnie od wątpliwości związanych z tą uchwałą (zob. np. uzasadnienie postanowienie SN z 15 marca 2023 r., I CSK 4340/22) należy wskazać, że Sąd Najwyższy w powiększonym składzie zastrzegł, iż przyjęta wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia, wyjaśniając, że brak tego ograniczenia byłby niepożądany ze społecznego punktu widzenia i prowadziłby do nadwyrężenia powagi władzy sądowniczej oraz wizerunku sądownictwa. Oznacza to, że wydanie orzeczenia przez sąd drugiej instancji w składzie ukształtowanym na podstawie art. 15zss¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej do 26 kwietnia 2023 r. włącznie nie może stanowić samoistnej podstawy stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c.

Brak jest również podstaw do uznania, że nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) wynika z tego, iż w składzie orzekającym Sądu drugiej instancji zasiadał sędzia powołany na to stanowisko na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy przepisów ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Stwierdzenie to *per se* nie może stanowić skutecznej podstawy dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Skarżąca nie przywołała bowiem żadnych konkretnych okoliczności (poza powołaniem sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na zmianach przeprowadzonych ustawą z 8 grudnia 2017 r.), które pozwalałyby na wyprowadzenie wniosku o występowaniu obiektywnie uzasadnionych wątpliwości co do wskazanego w skardze sędziego, a tym samym na przyjęcie przez Sąd Najwyższy na etapie procedury przedsądowej wstępnego przekonania, że zachodzi w sprawie stan nieważności postępowania z art. 379 pkt 4 k.p.c. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że w świetle art. 379 pkt 4 k.p.c. nie ma podstaw do przyjęcia, iż sam fakt powołania sędziego sądu powszechnego na wniosek aktualnie funkcjonującej Krajowej Rady Sądownictwa jest okolicznością, która samodzielnie uzasadnia uznanie, że postępowanie prowadzone z udziałem takiego sędziego jest dotknięte nieważnością. Konieczne jest przywołanie konkretnych okoliczności odnoszących

się do sędziów biorących udział w orzekaniu w sprawie, które wskazują na nieprzestrzeganie przez nich obiektywnie wyznaczanego standardu sędziego bezstronnego i niezawisłego (zob. uchwała SN z 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, nr 10, poz. 95, oraz postanowienia SN: z 29 marca 2022 r., I CSK 7016/22; z 20 października 2022 r., I CSK 4589/22; z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 5/21; z 18 listopada 2020 r., IV KK 290/20; z 9 czerwca 2020 r., I NWW 43/20).

Mając na względzie powyższe argumenty należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). W przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

(E.M.)

[ms]